

Helsinki

Sissin matkassa Herppipolulla

Lisämateriaali lasten kanssa
Herppipolulla retkeileville
Helsingin Uutelassa

Sissin matkassa Herppipolulla

Sissin matkassa Herppipolulla -lisämateriaali on suunniteltu Herppipolkua kiertävien lapsiryhmien ja perheiden käyttöön. Herppipolku sijaitsee Helsingin Uutelassa. Materiaali tutustuttaa lapset herppeihin ikätasoa vastaavalla tavalla ja leikkien kautta. Voit hyödyntää materiaalia suoraan tai soveltaen ryhmän tarpeiden mukaan.

HERPPIPOLKU on Helsingin Uutelassa sijaitseva luontopolku. Se kertoo Uutelan käärmeistä, liskoista ja sammakoista valokuvin ja tekstein.

Kulje pitkin Herppipolkua, skanna QR-koodit ja lue Sissi sisiliskon viestit.

Näin homma toimii

Ennen retkeä:

- Tutustu *Sissin matkassa Herppipolulla* -materiaaliin ja ohjeisiin.
- Viritä kännykkäsi qr-koodiskanneri käyttövalmiuteen tai tulosta rastikortit.
- Voit valmistautua lasten kanssa retkeen lisäleikkien avulla. Löydät niitä kohdasta: Lisää liskomaisia leikkejä ja tehtäviä.
- Tutustu Herppipolkuun hel.fi/uutela > Reitit ja luontopolut > Herppipolku.

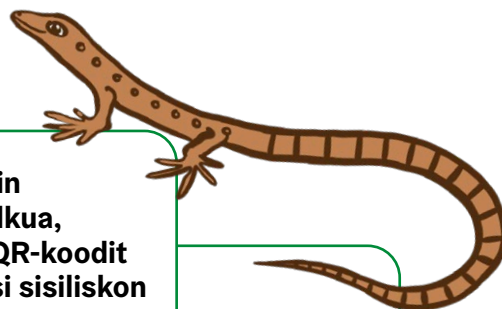
Retkellä:

- Kulje Herppipolun reittiä. Aloita opastaulusta 1 ja jatka numerojärjestyksessä. Kartta ja vihreät käpymerkit ohjaavat oikeaan suuntaan.
- Pysähdy Herppipolun opastaulujen luona. Skanna taulujen tolpista Sissin QR-koodit ja lue sisällöt lapsille kännykstä. Voit myös käyttää etukäteen tulostettuja rastikortteja.
- Materiaali sisältää lisäksi valinnaisia leikkejä reitin alkuun tai loppuun.

Retken jälkeen:

- Herppejä ja retkeä voi muistella Sissin värityskuvan parissa.

HERPPI on yhteisnimitys käärmeille, liskoille, kilpikonnille ja sammakkoeläimille. Näitä tutkii herpetologi.

Tämä ympäristökasvatusmateriaali on tehty yhteistyössä Suomen ympäristöopisto Syklin kanssa. Tekstit Hannamari Nylander ja asiantuntijatyöryhmä, toimitus Mosatonttu Oy, Karttapohja WSP. Graafinen ilme ja piirrookset Vappu Ormio. KYMP/YMPA 2026.

Retkiohjeita

Ajankohta

Paras aika vuodesta herppien näkemiseen on huhti-toukokuu. Herpit ovat arkoja eläimiä, joita ei joka retkellä näe, talvisin ei lainkaan. Herppipolun opastauluista voit katsoa hienoja valokuvia Uutelan herpeistä ympäri vuoden.

Varusteet

Pukeudu säänmukaisiin vaatteisiin. Mikäli kyy sattuisi yllättäen polulle, antavat saappaat parhaimman suojan. Muista retkievää! Pakkaa eväät kestorasioihin, niin vältät retkiroskan jo etukäteen. Uutelan kodan vieressä on eväspöytiä ja esteetön Helsinki-huussi kuivakäymälä. Kerää roskat ja vie ne mennessäsi.

Kyykäärmeet

Kyy on ainutlaatuinen ja arvokas eläin, eikä sitä tarvitse pelätä. Kynn purema on kuitenkin vaarallinen varsinkin lapsille, allergisille ja lemmikkieläimille. Mikäli kyy puree, soita 112, ole rauhallinen, vältä puremakohdan liikuttamista ja noudata saamiasi ohjeita. Polulla pysyminen vähentää puremariskiä.

Uutelan kota

Helsingiläiset päiväkotiryhmät voivat varata Uutelan kodan ryhmänsä käyttöön. Ohjeet löytyvät Helsingin kaupungin Intrasivuilta. Omatoimiretkeilijät voivat piipahtaa kodalla silloin kun vapaaehtoiset kotakummit pitävät kotaa auki (usein sunnuntaisin). Löydät kodan aukiolotiedotteet Facebookista sivulta ”Uutelan kota”.

Sijainti ja reitti

Sijainti

Sissin matkassa Herppipolulla kulkee Herppipolun reittiä. Herppipolku sijaitsee Uutelan ulkoilualueella noin 3 kilometrin päässä Vuosaaren metroasemalta osoitteessa Särkkäniemi, 00990 Helsinki.

Lisätietoa sijainnista ja saapuminen Uutelaan: hel.fi/uutela.

Reitti

- Herppipolun pituus on 1,4 km.
- Avoinna ympäri vuoden, ei talvikunnossapitoa.
- Varaa aikaa polulle noin kaksi tuntia, mikäli kierrätte kaikki rastit.
- Herppipolku alkaa ja loppuu Uutelan kodan viereen.
- Herppipolun varrella on 11 opastaulua. Taulut ovat kolmikielisiä (suomi, ruotsi, englanti) ja niissä on paljon valokuvia. Opastaulujen tolmissa on qr-koodit, joista pääsee lukemaan *Sissin matkassa Herppipolulla* -lisämateriaalin sisällöt.
- Reitti on merkitty vihreillä käpymerkeillä. Reitin varrella on suuntaviittoja kaikissa risteyskohdissa.
- Luontopolku on koko matkalta kova mutta osittain kuoppainen ja sisältää pitkospuita.
- Kodan läheisyydessä on penkkejä ja pöytiä tauon pitämistä varten. Penkit on mitoitettu aikuisille.
- Uutelan kodan läheisyydessä on esteetön kuivakäymälä (Helsinki-huussi).
- Lisätietoa Herppipolusta ja tarkemmat esteettömyystiedot: hel.fi/uutela > Reitit ja luontopolut > Herppipolku

Herppipolun opastaulujen tolmissa on qr-koodit, joista pääsee lukemaan *Sissin matkassa Herppipolulla* -lisämateriaalin sisällöt.

Sissin matkassa Herppipolulla

Helsinki

Tulostettavat rastikortit
(vaihtoehto QR-koodien käyttämiseksi)

Karttopohja WSP, KYMP/MMPA, 2026.

	Herppipolku		Herppipolun opastaulu
	Polku tai pitkospuut		Eväspöydät
	Tie tai ulkoilutie		Helsinki-huussi
	Särkkäniemen luonnonsuojelualue		Kota
			Roska-astia

1

Sissin matkassa Herppipolulla

Tervetuloa sammakoiden ja käärmeiden Uutelaan!

” Hei! Minä olen Sissi-sisilisko. Tervetuloa seikkailuun kanssani ja tutustumaan herppikavereihini. Tiedätkö, mikä herppi on? Herppi tarkoittaa kaikkia liskoja, käärmeitä ja sammakoita.

Me herpit olemme arkoja. Saatat nähdä meitä, jos liikut luontopolulla rauhallisesti etkä pidä kovaa meteliä. Talvella meitä ei voi nähdä. Silloin olemme horroksessa, jotta selviämme kylmästä.

Tehtävä: Äänetön taikasana

Minulla on taikasana, jonka avulla pystyn kulkemaan äänettömästi:

Shh-Shh-Shh-Sissi-sisilisko

Teidän tehtävänänne on olla hipi hiljaa, kun sanon taikasanan *Shh-Shh-Shh-Sissi-sisilisko*. Kokeillaanko miten se onnistuu?

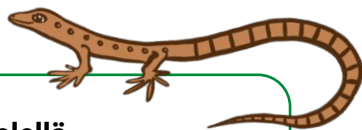
2

Sissin matkassa Herppipolulla

Kyy

” Tiedätkö, mikä mahtaa olla kyyin selkein tuntomerkki? Juuri niin, siksak-kuvio kyyin selkäpuolella. On myös kyykäärmeitä, joilla ei ole siksak-kuviota. Kyyt voivat olla myös täysin mustia.

Kyy on arka eläin. Anna vastaan tulevalle kyyille riittävästi tilaa ja liiku rauhallisesti. Tiesitkö, että kyyillä on huono näkö ja se haistelee kielellään?

Tehtävä: Haista kielellä

Minulla onkin teille hauska tehtävä. Nyt saa näyttää kieltä ja kokeilla, onnistuuko kielellä haistaminen kuten kyykäärmeellä. Tuntuuko kielessä hajuja? Millaisia hajuja aistitte?

3

Sissin matkassa Herppipolulla

Arka kyy puolustautuu

” Kun kävelet, maa tärähtelee ja arka kyy luikertelee pikaisesti karkuun. Kyykäärmeitä ei tarvitse pelätä. Kyy puree vain, mikäli se kokee tilanteen uhkaavaksi.

Koirat ja varsinkin koiranpennut ovat uteliaita ja tykkäävät haistella maata kuonollaan. Joskus harvoin voi käydä niin, että kyy puolustautuu liian lähelle tullutta koiraa ja puraisee koiraa kuonosta. Pureman kuonoonsa saanut koira pitää viedä eläinlääkärille.

Tehtävä: Maa tärähtelee

Jakaantukaa kahteen porukkaan: kulkijat ja kyyt. Kulkijat tömistelevät jalkojaan maata vasten, kyyt tunnustelevat maata käsillään. Tuntuuko maan tärinä? Vaihtakaa osia, että kaikki pääsevät tömistämään ja tunnustelemaan.

Sammakot

” Oletko joskus nähnyt lammessa hyytelön näköistä löllöä? Jos katsot tarkemmin, hyytelön eli kudun sisällä saattaa näkyä pienen pieniä pisteitä. Pisteistä kehittyi vikkeliä nuijapäitä, joista kasvaa pikkuruisia sammakoita. Syksyn tullessa ja ilman viiletessä sammakot vaipuvat horrokseen. Silloin ne ovat lähes liikkumattomia aina siihen saakka, kunnes kevään auringonpaiste alkaa taas lämmittää.

Tehtävä: Pienet sammakot -laulu

Seuraavana pääsettekin laulamaan! Muistaako joku laulua pienistä sammakoista?

Pienet sammakot, pienet sammakot,
ne lystikkäitä on,
pienet sammakot, pienet sammakot,
ne lystikkäitä on.
Ei korvia, ei korvia, ei häntää laisinkaan,
ei korvia, ei korvia, ei häntää laisinkaan.

Pienet sammakot, Suomalainen kansanlaulu

Sisilisko

” Oletko joskus nähnyt sisiliskon, jonka häntä on katkennut? Meillä sisiliskoilla on ainutlaatuinen ominaisuus saalistajan hämäämiseksi: voimme vaaran tullen pudottaa häntämme.

Ateriaksi meille maistuvat hyönteiset, madot ja hämähäkit. Lempipaikkojamme täällä Uutelassa ovat rantakivet ja puunrungot varsinkin silloin, kun aurinko oikein lämmittää! Tiedän, että olemme söpöjä, mutta annathan meidän silti olla rauhassa omassa kotiympäristössämme.

Tehtävä: Syödään hämähäkkejä

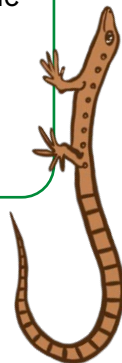
Sisiliskot tykkäävät syödä hyönteisiä ja hämähäkkejä. Kuvittele, miltä hämähäkit maistuisivat. Herkkua, eikä vain, nam!

Rupikonna

” Oletko joskus nähnyt sammakon näköisen otuksen, joka ei hypi vaan löntystää? Olet saattanut tavata rupikonnin. Tiesitkö, että konnat liikkuvat öisin, kun ilma on kosteampaa. Konnien herkkua ovat madot, etanat sekä hyönteiset.

Tehtävä: Rupikonnin iltakävely

Tehtävänne on löntystää seuraavalle opastaululle polkua pitkin konnamaisen hitaasti, kyyryssä, suurin askelin, eturäpylät sivuilla ”kauhoen”.

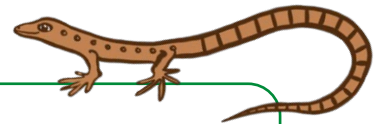

Rantakäärme

” Nyt kerron sinulle hieman rantakäärmeestä. Rantakäärme on Suomen suurin käärme. Rantakäärmeen tunnistaa parhaiten keltaisista tai vaaleista niskatäplistä ja mustasta väristä. Tiesitkö, että rantakäärme on hyvä kalastaja!

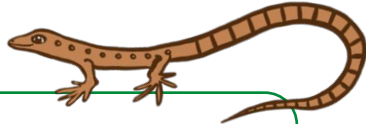
Tehtävä: Jättikäärme

Seuraavassa tehtävässä yhteistyö on supervoimaa! Ota kaverin olkapäistä kevyesti kiinni. Kulkekaa koko poppoo yhdessä jonossa eteenpäin hitaasti mutkitellen, ihan kuin jättimäinen rantakäärme.

Vesilisko

” Oletko koskaan kuullut vesiliskoista eli mantereista? No minäpä kerron sinulle! Vesiliskot ovat pilkullisia. Niiden poikaset kehittyvät pikkuruista munista. Poikaset asuvat vedessä. Kun vesiliskot kasvavat aikuisiksi, ne kömpivät kuivalle maalle. Jos toivot tapaavasi vesiliskon, kannattaa olla liikkeellä illan hämärässä!

Tehtävä: Vesiliskon ruokaruno

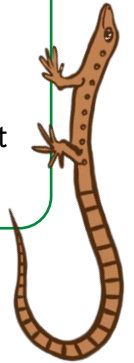
Vesilisko vedessä, pohtii,
miten tästä edetä tohtii.
Söisinkö lounaaksi salaatin
vaiko kermavohvelin?
Lisko mieluummin hyönteisiä popsii,
kuin kermavohveleita hotkii.
Mikä mahtaa olla makumieltymys sulla,
maistuisiko kauramaito ja pulla?

Nahan vaihto

” Oletko huomannut, että välillä vaatteesi ovat yhtäkkiä liian pieniä eivätkä mahdu enää päällesi? Silloin tarvitset suurempia vaatteita. Me herpit emme käytä vaatteita. Mutta meilläkin nahka käy vähitellen liian pieneksi ja ahtaaksi. Onneksi me osaamme vaihtaa tilalle uuden nahan. Eikö olekin hurjan kätevää!

Tehtävä: Pienet vaatteet

Kuvittele päällesi liian pienet vaatteet. Miltä se tuntuu? Miltä varpaissa tuntuu, jos kengät ovat liian pientä kokoa?

Vaskitsa

” Vaikka vaskitsa näyttää käärmeeltä, se onkin oikeasti jalaton lisko. Vaskitsat liikkuvat hitaasti ja ovat taitavia piiloutumaan. Vaskitsa voi olla jopa kymmeniä vuosia vanha!

Tehtävä: Vaskitsan runoleikki

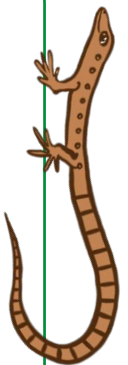
Olen kaunis ja kuparinen
kellekään pahaa tahdo en.
(silitellään ihoa)
Hitaasti liikun ja varvikossa piileskelen,
en ole käärme, en!
(kiemurrellaan ja ravistetaan päätä)
Ikää minulla on kymmen tai kaksi,
(lasketaan sormia)
olen lisko, uskoisitko jalattomaksi?
(tömistys)
Tykkään syödä toukkia,
illalla niitä on hyvä maasta noukkia.
(noukitaan maasta toukka ja
syödään maiskutellen)

Uutelan herpit

” Muistaako joku, keitä lisäksi täällä Uutelassa asustaa? Juuri niin; rantakäärme, kyy, vaskitsa, sammakko, rupikonna ja vesilisko. Hienosti muistettu!

Tehtävä: Herppivisa

Nyt seuraa pieni herppivisa!
Kenellä on keltainen niskatäplä?
- Rantakäärme
Kuka voi pudottaa häntänsä?
- Sisilisko
Millä liskolla ei ole jalkoja?
- Vaskitsa
Mikä herppi liikkuu löntystäen?
- Rupikonna
Kenen selässä on siksak-kuvio?
- Kyykäärme
Mikä on manterin toinen nimi?
- Vesilisko
Ketä kutsutaan pienenä nuijapääksi?
- Sammakko

Lisää liskomaisia leikkejä ja tehtäviä

Leikeillä ja tehtävillä voi virittäytyä aiheeseen ennen retkeä. Leikkejä voi leikkiä myös retken aikana esimerkiksi Uutelan kodan vieressä olevalla aukiolla.

● Seuraa herppiä

Kuljetaan jonossa. Ensimmäinen jonossa näyttää, mitä tehdään, ja muut seuraavat perässä. Voitte matkia sammakon loikkimista ja kurnutusta, vilistää kuin sisilisko, löntystää kuin rupikonna... Voitte myös tehdä jättiläismäisen käärmeen: Lapset pitävät toistensa käsistä kiinni ja ohjaaja vetää letkaa mutkitellen. Lopuksi letka kiertyy sykkyrälle kuin auringossa paistatteleva rantakäärme.

● Sisiliskon häntä

Tervapata mukailtuna. Piirretään maahan suuri ympyrä, johon lisätään puolikaaret jokaisen osallistujan kotikoloksi. Yksi leikkijöistä jää sisiliskoksi ja ”pudottaa häntänsä” (keppi, käsine tms.) toisen leikkijän selän taakse. Se leikkijä, kenen kohdalle häntä putoaa, lähtee juoksemaan vastakkaiseen suuntaan kuin hännän pudottaja. Tarkoitus on yrittää ehtiä ennen sisiliskona ollutta leikkijää tyhjään kotikoloon. Ilman koloa jäänyt leikkijä on seuraava sisilisko. (Tämä leikki soveltuu esikoulu- ja kouluikäisille.)

● Sisilisko–sammakko–rupikonna

Leikki etenee siten, että maahan piirretään kolme pitkää viivaa. Ensimmäinen viiva on sisiliskon, toinen sammakon ja kolmas rupikonnan koti. Leikin johtaja huutaa vuoron perään sisilisko, sammakko tai rupikonna. Lapset yrittävät aina mahdollisimman nopeasti ehtiä kyseisen eläimen kotiin.

● Rauhoitettu

Pohditaan yhdessä mitä tarkoittaa, että jokin eläin tai kasvi on rauhoitettu.

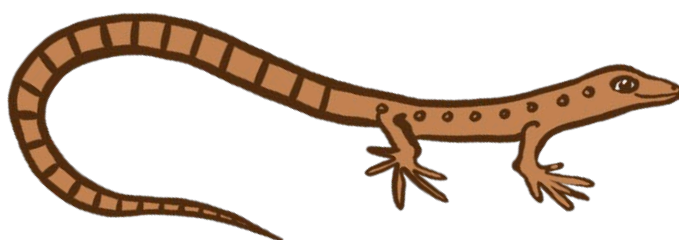
Rauhoituksen tarkoitus on suojella kyseistä lajia. Rauhoitettua kasvia ei saa kerätä. Rauhoitettua eläintä tai sen poikasia (esim. nuijapäitä) ei saa pyydystää eikä ottaa lemmikiksi.

● Hiljainen kävely

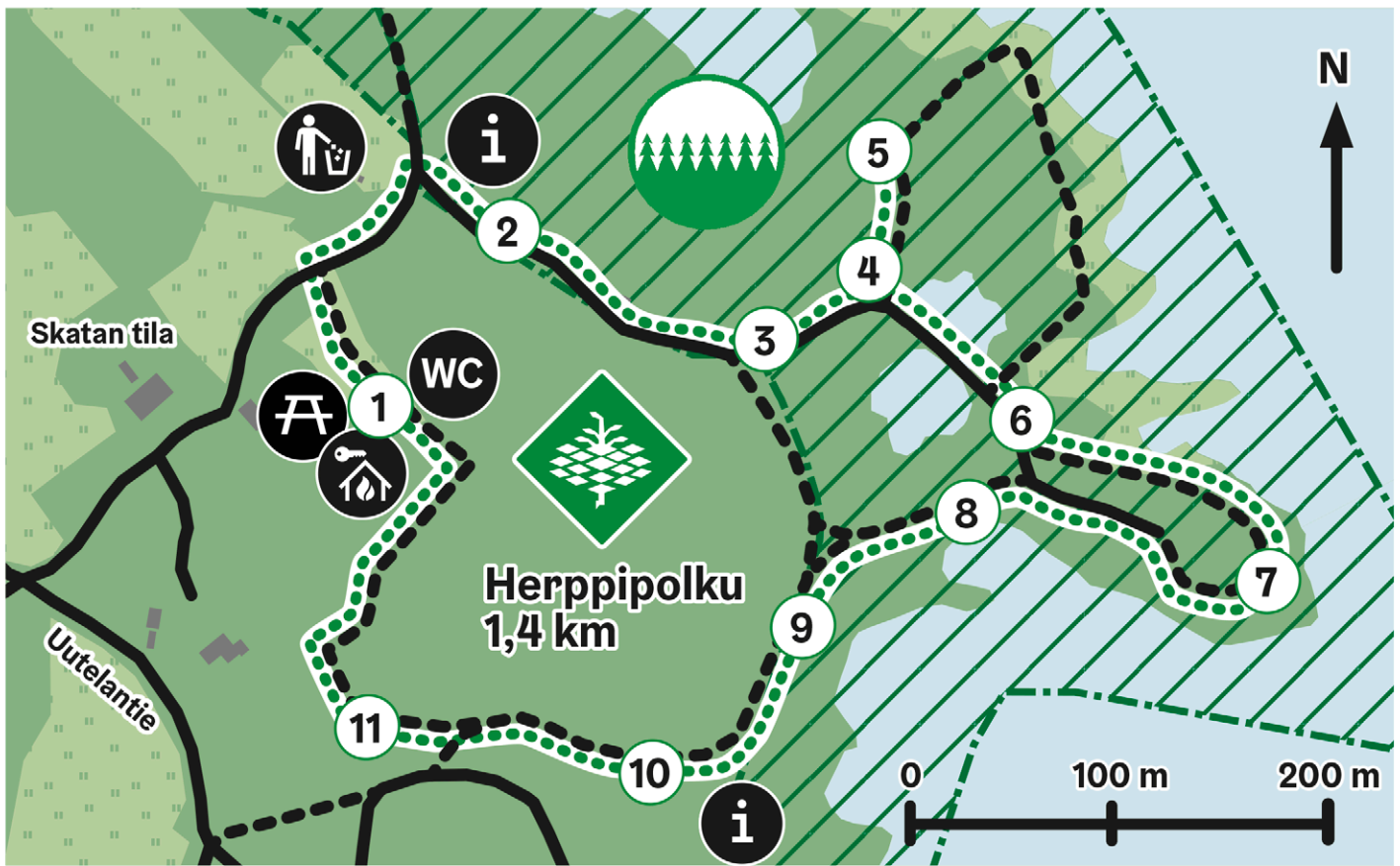
Harjoitellaan, kuinka hiljaa ja pehmeästi osataan yhdessä kävellä. Kuuluuko kengistä tai vaatteista ääntä? Mitä muita ääniä kuuluu? (Esim. linnut, tuuli, sateen ropina, puiden lehdistä tuleva ääni, heinäsiirkat jne.)

● Herpit projektina

Luontoretken voi sisällyttää isompaan oppimisprojektiin. Tutustukaa herppeihin liittyvään kirjallisuuteen ja selvittäkää, mitä herpit ovat, miten ne elävät ja mitä ne syövät. Mukaan voi sisällyttää myös evoluutionäkökulman; sammakoita, käärmeitä ja liskoja on ollut maapallolla jo miljoonia tai jopa satoja miljoonia vuosia, eli ne ovat paljon vanhempia kuin me ihmiset.

Herppipolun kartta

Herppipolku

Särkkäniemen
luonnonsuojelualue

- 1 Tervetuloa sammakoiden ja käärmeiden Uutelaan!
- 2 Kyy
- 3 Arka kyy puolustautuu
- 4 Sammakot
- 5 Sisilisko
- 6 Rupikonna
- 7 Rantakäärme
- 8 Vesilisko
- 9 Nahan vaihto
- 10 Vaskitsa
- 11 Uutelan herpit

Polku tai pitkospuut

Tie tai ulkoilutie

Metsäinen alue

Avoin alue: laidun, niitty, kenttä
tai viljelypalsta

Vesialue

Rakennuksia

Luonnonsuojelualueen karttaopaste

Eväspöydät

Helsinki-huussi

Kota

Roska-astia

